

ELNÖKI BESZÁMOLÓ
Az EMKE Országos Elnökségének tevékenységéről
2008.április 12. – 2009. április 4.
Dáné Tibor Kálmán

Második esztendeje, hogy az EMKE nem november utolsó hétvégén, hanem április 12-e környékén, az egyesület 1885. április 12.-ei alakulásának évfordulója táján, tartja éves közgyűlését. Ezért a tavalyi évtől április 12-ét az erdélyi magyar közművelődés napjának kiáltottuk ki, s így az idei közgyűlésünk is ennek jegyében zajlik. Az EMKE tavaszi közművelődési seregszemléje és egyesületi beszámolója azért is megfelelőbb, mint a későőszi, mert áprilisra elkészül az elmúlt esztendő gazdasági mérlege, tehát minden szempontból tiszta képet lehet alkotni az intézmény előző évi közgyűlése óta eltelt tevékenységéről.

Az 20003. évi közgyűlés óta - amikor jelentős szerkezeti átalakítást hajtottunk végre az intézményen - nem magánszemélyek, hanem jogi és nem jogi státussal rendelkező egyesületek, EMKE fiókok társulása alkotja a közművelődési ernyőszervezetünket. Jelenleg 71 társszervezete és 17 fiókszervezete van egyesületünknek.

Az elmúlt esztendő egyik kiemelt fontosságú eseménye volt, hogy miután az EMKE-t 2007-ben a magyar Miniszterelnöki Hivatal – együtt néhány más erdélyi magyar intézménnyel – a nemzeti jelentőségű intézmények kategóriájába sorolta, 2008-ban ezt egy ünnepélyes keretek között átnyújtott réztáblával nyomatékosított, amely ma egyesületünk Országos Elnökségének székhelyét, a kolozsvári Szabédi Emlékház udvar felöli falát díszíti.

Mint kulturális és közművelődési egyesület munkánk jelentős részét e két tevékenységi terület határozta meg, nem feledkezve meg rendezvényeink közösségépítő, közösségfejlesztő szerepköréről sem. Beszámolómat tehát az EMKE Országos Elnökségének ezen tevékenységi körével kezdjük.

Kulturális rendezvények, közösségépítő tevékenységek

Kolozsváron ahol az EMKE Országos Elnöksége székel, két – ma már önálló intézményként is működő – ingatlannal rendelkezik az Egyesület: az egyik a Szabédi László Emlékház, a másik Györkös Mányi Albert Emlékház. Mindkét ingatlan aktív szerepet játszik az Országos Elnökség szervezési munkájában.

A *Györkös Mányi Albert Emlékház* programigazgatója, 2007 október 1-től Kós Katalin. A 2008 tavaszán felújított Emlékházban programjainkat csak szeptember 15-ig tudtuk lebonyolítani az épület pincéjében történt boltozat beszakadás miatt. De addig is változatos kulturális eseményeknek volt színtere az emlékház. A rendezvények szervezője Kós Katalin, a emlékház programigazgatója volt. A felsorolás szintjén, kronologikus sorrendben: Shan-gung, a tibeti kolostorok ajándéka – ismeretterjesztő előadás, a Pro Vobis Alapítvánnyal közösen (április 23), Fuvolaest – Pölnitz Boróka előadóművész (május 5), Shang-gung tornatanfolyamok, Pro Vobis

Alapítvánnyal közösen (május 7, 14, 21), Régmúlt idők közkedvelt slágerei Gerhard Mild és Silvia Zervu előadóestje (május 15), Főzőbemutató – az IMEG Kft-vel (május 22), Ma-uri tánc és masszázs – Pro Vobis Alapítvánnyal (május 28), II. Classica Fuvola Nyári Akadémia – Classica Zenekar Egyesülettel közösen (augusztus 17-23), Szent István Napi rendkívüli kamarazene est – Bálint János és Gábor József előadóestje, Classica Zenekar Egyesülettel közösen (augusztus 20), II. Classica Fuvola Nyári Akadémia záró fuvolaestje, Classica Zenekar Egyesülettel közösen (augusztus 23). A ház fogadóképtelenné válása után a Györkös Mányi Albert Emlékház programra tűzött rendezvényei más színhelyeken folytatódtak: Kamarazene Est - Borsos Edith szoprán és Demény Balázs zongora előadóestje (Római Katolikus Nőszövetség előadóterme), (október 1), Hajdan volt kamarazeneestek emléke – Ágoston András és Nina Panieva előadóestje, a Művészeti Múzeumban (október 23). Az itt beindult jóga tanfolyam heti rendszerességgel működve átköltözött a Szabédi László Emlékházba. Ugyancsak a Györkös Mányi Albert Emlékház rendezésében került sor egy Györkös Mányi kiállítás megnyitójára a kolozsvári Törökvágási Református Egyházközség imatermében, a Magyar Kultúra Napja alkalmából a Romániai Magyar Dalosszövetséggel közösen szervezett templomi ünnepségen (január 24).

Szintén a Györkös Mányi Albert Emlékház szervezésében került sor a január 23-án, február 20-án és március 27-én a JelesNapTár gyermekprogramra, mely havonta jelentkezik, s mindig az a havi népszokásokat mutatja be a gyerekeknek játékos formában. A programnak nagy sikere van a gyerekek és szülők körében. Az EMKE történetében azért fontos ez a kulturális tevékenység, mert az 1991-ben történő újjáalakulása óta első ízben jelentkezik az egyesület kisgyerekek számára megszervezett tevékenységgel.

Szabédi László Emlékház gyűjteményének igazgatója Dr. Bartha Katalin Ágnes.

Állomány gyarapodás: 2008. március 17-én Domokos Géza (1928. május 18. – 2007. június 26.) különböző iratokból, levelekből, más közösségi és személyi vonatkozású dokumentumokból álló hagyatéka került az emlékház állományába. Ez majdnem 13 iratfolyómétert tesz ki. Október 21-én Jódy Károly színész (1918 – 1957) művészeti pályafutása című fotókból, újságkivágásokból, s egyéb iratokból álló színészeti pályafutását átfogó albumával/hagyatékával bővült az állomány. Október 31-én Molnár Antal műkedvelő színész fotókból, újságkivágásokból, diplomákból, aprónyomtatványokból, műsorfüzetekből és könyvekből álló hagyatékával gyarapodott az Emlékház. 2008 novemberében Solymosán Magda (1911 – 1939) színművésznő fényképekből, újságkivágatokból álló albumának másolata került az állományban (E hagyatékot Kötő József színháztörténész, egyesületünk főtanácsosa közvetítésével jutott adományképpen az Szébi Emlékházba.) 2009 januárjában Kiss Manyi színművésznő (1911- 1971) lappangó hagyatéka került a Szabédi Emlékház tulajdonába, Szebeni Zsuzsa, a budapesti OSZMI referense adományának köszönhetően.

Irattári rendezés, feldolgozás :

2008. április 21-től elkezdődött egy új munkatárssal a Domokos Géza hagyatékának tételes feldolgozása az előre kidolgozott elvek szerint. (A munka volumene miatt

szükségessé vált Petres László doktorandus alkalmazása előbb félnormás, majd egész normás munkaidővel.) Május-augusztus intervallumban folytatódott az Engel Károly hagyaték dobozrendszeri nyilvántartásba vétele. Októberben megtörtént Jódy Károly, Molnár Antal hagyatékainak iktatása. Novemberben Engel Károly levelestárának a rendezése következett, majd Solymosán Magda színművésznő kölcsön kapott hagyatékának scannelése, fénymásolása. Decemberben Engel Károly levelestárának a rendezése következett, valamint publikált és publikálatlan írásai jegyzékének az összeállítását. Az Engel Károly hagyaték: Irodalomtörténeti és művelődéstörténeti munkássága: 57 doboz, levelezése, hozzá és általa írottak: (kb. 3000 tétel), valamint birtokában lévő levelek: 11 doboz, műsorfüzet gyűjtemény (1950 – 1990) 6 doboz, gyászjelentés gyűjtemény: 1 doboz, személyes és családi iratok 1 doboz, újságok, folyóiratok: 3 doboz. 2009 januárjában megkezdődött Domokos Géza levelestárának a feldolgozása, ami jelenleg is folyik.

Rendezvények, előadások tudományos összejövetelek az Emlékházban

Szabédi Estek: 2008. november 12-én a 80 éves Dávid Gyulát, az EMKE tiszteletbeli elnökét, köszöntöttük, az Önzetlen pulpitus – Dávid Gyula Emlékkönyv (EMKE-Mentor) bemutatásával. Fellépet Márkus Albert és Szócs Kristóf hegedűművészek. Majd január 30-án Engel Károly hagyaték – A filológus önéletrajzai című rendezvényre került sor, ahol előadást tartott: Berki Tímea doktorandusz, Egyed Emese egyetemi tanár, Dávid Gyula irodalomtörténész, Kötő József színháztörténész, és Bartha Katalin Ágnes kutató.

Március 13-án került sor az Emlékházban a Kiss Manyi ismeretlen arcai című fotó és dokumentum kiállítás megnyitójára, valamint a Nagynéném Kiss Manyi portréfilm bemutatójára.

Országos és nemzetközi kitekítésű rendezvények

Hagyományos programok

2008. május 16-17-én rendezte meg az EMKE Országos Elnöksége, együtt a Korunk Stúdióval és Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferenciával a XVII. *Szabédi Napokat*, melynek konferenciáját Kollégium és az irodalom címmel tartottuk, ismert hazai és külföldi bölcsész szakemberek közreműködésével. Az összejövétel keretén belül sor került a Szabédi Emlékházban az emléktábla, valamint a Házsongárdi Temetőben a Szabédi sír megkoszorúzására. A Szabédi Napok a mezőségi Szabédon záródtak, ahol egy hagyományos emlékező istentisztelet keretében idézték Szabédi László szellemi örökségét. (Jelenleg folyik a XVIII. Szabédi Napok szervezése, melynek központi témája a Bolyai Egyetem beolvasztásának 50. évfordulója lesz.)

Szintén hagyományosan társszervezői vagyunk a *Kárpát Medencei Magyar Kulturális Napoknak*, 2008. szeptember 25-28-a között a kárpátaljai Beregszászon és környékén szervezték meg. Erdélyt ezen a rangos összejöveteleken a Zurboló Táncegyüttes, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem fotószakos diákjainak egy kiállítását, Kolozsvár reneszánsza című kötet és a Korunk reneszánsz számának a bemutatása, valamint fiatal hazai rendezők kisfilmjei képviselték.

Az elmúlt időszak legjelentősebb EMKE programja, az *Erdély reneszánsza* címmel megrendezett többnapos *nemzetközi konferencia* volt, melynek az egyesület nemcsak pénzügyi támogatója volt (pályázatok útján), hanem koordinációs szerepet is vállalt a

szervezésében. Tudniillik az EMKÉ-n kívül társszervezője volt még ennek a rangos nemzetközi konferenciának az EME, a Kríza János Néprajzi Társaság, a BBTE Magyar Tanszéke, a Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, a Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesülete, s a rendezvényt mint intézmények közötti példás kollaborációt emlegették a médiák is. A konferencia érdekessége az volt, hogy minden előadó magyarul beszélt, még az Ukrajnából meg Olaszországból érkezett szakemberek is. A többnapos rendezvény Mátyás hadserege című grafikai kiállítás megnyitójával kezdődött a Magyar Opera emeleti előcsarnokában, ahol ünnepélyes keretek között a különböző civil szervezetek beírtak a Magyarországról, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus gondozásában érkezett, Reneszánsz Nagy Könyvbe. A rendezvény fő támogatója az OKM Reneszánsz Irodája, valamint Kolozsvár Város Tanácsa volt.

Az egyik legfontosabb rendezvényünknek a tíz magyar ház képviselőjének a Kallós Zoltán Alapítvány székhelyén, Válaszúton február 27-28, március 1-én megrendezett találkozóját tartjuk, mert ez egy hosszabb lefutású *közösségépítő programnak* az első lépése volt. Kolozsvárról, Válaszútról, Désről, Besztercéről, Máramarosszigetről, Enyedről, Szilágysomlyóról, Csernakeresztúrról gyűltek össze magyar ház vezetők és egy jövőműhely képzés keretében egyeztették közös elképzeléseiket a kultúra beépüléséről településük és annak környezete helyi és regionális fejlesztésébe, valamint megkezdték egymás között kiépíteni egy hálózat rendszert. A képzést a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület két felnőttképző szakembere végezte, a program lebonyolításához az anyagi támogatást a Nemzeti Civil Alap nyújtotta. (Meggályázta a Sárospataki Népfőiskola Egyesület, az EMKE támogatásával). A képzés hozadéka egy kérdőív lett, melyet közelebbről szétküldünk, s mellyel a tíz magyar ház összesíti eddigi eredményeit, jövőbeni elképzeléseit. A program Sárospatakon folytatódik májusban, ahol a tíz magyar ház képviselője Borsód-Abaúj-Zemplén megyei kistéleplések, amolyan egyszemélyes igazgatás alatt álló kultúrházak vezetőivel fognak találkozni.

További rendezvények

Március 22-én a Kolozsváron a Törökvágási Református Egyházközség imatermében újból bemutatásra került Veress Ferenc – László Miklós: *Örökségünk Kolozsvár* című, EMKE tulajdonában lévő, nagyszerű fotókiállítás.

Támogattuk az Aranyosgyéresi- és az Aranyosgerendi Népfőiskolákat szokásos, évente megrendezésre kerülő, egyhetes felnőttképző programjaik kialakításában és lebonyolításában. Továbbá együttműködtünk a Budapesten székelő Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Dunának, Oltnak egy a hangja című, Kárpát-medencei programjuk kolozsvári találkozójának a megszervezésében, melyre a Heltai Alapítvány székhelyén került sor.

Kiadványok, DVD-k

Könyvkiadás

Önzetlen pulpitus – Írások Dávid Gyula nyolcvanadik születésnapjára, EMKE-Mentor Könyvkiadó, 2008. Szerkesztette: Demény Péter és Dáné Tibor Kálmán.
Romániai magyar zeneszerzők kórusgyűjteménye, EMKE-Romániai Magyar Dalosszövetség 2009. Szerkesztette Guttman Mihály.
Eseménynaptár 2009. Kiadta: az RMDSZ ÜE Művelődési- és Egyházügyi Főosztálya, Communitas Alapítvány, EMKE Országos Elnöksége.

Rádiójátékok DVD-n:

A harmadik köttábla – szerző: Szombati Gáll Ottó, kiadta: Interetnikus Kapcsolatok Hivatala (DRI), EMKE, Kolozsvári Rádió

A Hetérák tudománya – szerző: Hatházi András, kiadta: Interetnikus Kapcsolatok Hivatala (DRI), EMKE OE, Kolozsvári Rádió

Az engesztelés napja – szerző: Bálint Tibor, kiadta: Interetnikus Kapcsolatok Hivatala, EMKE OE, Kolozsvári Rádió,

EMKE OE támogatással jelent meg: Mozart, Beethoven szonáták – Nina Panieva és Ágoston András előadásában, kiadta: Romániai Magyar Zenetársaság.

Díszoklevelek, oklevelek

Az elmúlt esztendőben két alkalommal adtunk át *díszoklevelet*: Dr. Cseh Áron Gusztáv, Magyarország leköszönő kolozsvári főkonzulja részére, valamint a 20. életévét ünneplő baróti Kajoni Consort Régizene Együttesnek. Az idén 17 *Oklevelet* bocsátottunk ki a kistérségekben kiváló közművelői tevékenységet folytató személyek munkája elismeréseként.

Adminisztratív ügyek

A szervezet életében ez a folyamat kettős: egyrészt az egyesület saját belső életének az adminisztrációja, másrészt a társszervezetekre (és nem csak) is kiható adminisztráció.

Az egyesület *saját belső életének a szervezése* főleg a vagyoni helyzetének az állandó odafigyeléséből és annak napra kész kezeléséből, valamint a működését biztosító források megszerzéséből és ezen alapoknak szakszerű és hatékony elköltéséből áll. Ezeket részben érintjük a beszámolónkban.

A *közösségi kihatású adminisztráció* is igencsak sokrétű. Az elmúlt időszakban is az EMKE Országos Elnöksége bonyolította le az OKM Határon Túli Közművelődést Támogató pályázati programját (pályaművek fogadása, feldolgozása, a támogatásra javaslatot tevő szaktestület összehívása, a Kárpát-medencei Kuratóriumban való képviselő). A Miniszterelnöki Hivatal nemzeti fontosságú intézmények támogatási programja keretén belül a Magyar Ház és az Irodalmi és kulturális egyesületek működését biztosító támogatások lebonyolítása (az alapok fogadása, banki úton történő szétosztása, az elszámolások összesítése és Miniszterelnöki Hivatalban való továbbítása). Lebonyolítói voltunk a Kovács Ildikó bábos ösztöndíjnak, mellyel a Magyar Játékszín Társaság bízott meg minket. Az EMKE elnöke révén részt vettünk a Communitas Alapítvány művelődési szaktestületének döntéshozatalában.

(Hány társszervezet)

Médiapartnerek

Munkánkat a média köréből támogatták: Szabadság napilap, Új Magyar Szó, Krónika, Kolozsvári Rádió magyar adása, Paprika Rádió, Kolozsvári TV magyar adása, Bukaresti TV magyar adása, kolozsvár.info hírportál.

Az EMKE anyagi forrásai:

Az egyesület *alapműködését* mindenekelőtt a Communtas Alapítvány biztosította. Továbbá pályázati úton támogatóink voltak még a működés biztosítására a Szülőföld Alap, valamint a kiemelt nemzeti fontosságú intézmények finanszírozási programjai (Magyar Házak, Irodalmi és Művelődési Egyesületek) keretében a Miniszterelnöki Hivatal.

Programjainkra, *pályázati úton*, a következő pénzalapoktól nyertünk támogatást: Szülőföld Alap, Oktatási és Kulturális Minisztérium, (Hungarofest Kht.), Eurotrans Alapítvány, Kolozsvár város Helyi Tanácsa, Interetnikus Kapcsolatok Hivatala (DRI), Magyar Játékszín Társaság (Kovács Ildikó bábos pályázat).

Szponzorok: Székely Zsuzsa és Tibor, Váradi Alina és Miklós, Ballán Sándor, Koszorús Károly vállalkozók.

EMKE vagyoni helyzete

Az EMKE Országos Elnökségének törzsvagyonát a különböző ingatlanjai képezik. *Györkös Mányi Albert Emlékház* – Kolozsváron, hivatalosan itt van az EMKE székhelye, és más kulturális civil szervezetnek is a székhelye: Romániai Magyar Dalosszövetség, Romániai Magyar Zenetársaság, Kőváry László Homismereti Kör. Sajnálatos módon 2008. szeptember 15-én a stúdióterem alatt található, az épület lakóközösségének tulajdonában lévő pincerész boltozata beszakadt, s így a művelődési központ ideiglenesen programok lebonyolítására alkalmatlanná vált. Jelenleg megkezdődtek a helyreállítási munkálatok, reményeink szerint ősztől ismét használhatóvá válik programok lebonyolításár is az ingatlan.

Szabédi László Emlékház – Kolozsváron itt székel az EMKE Országos Elnökségének irodája, ebben az épületben működik az írói hagyatéki-könyvtár és levéltár archívum, Szabédi emlékszoba. Más civil szervezetnek is itt van a székhelye: Romániai Magyar Népfőiskolai Társaság, Közép-Erdélyi Magyar Művelődési Intézet, Kolozsvár Társaság. Az elmúlt időszakban megtörtént az átalakított épület hivatalos átvétele az Építkezési Felügyelőség és a Polgármesteri Hivatal részéről, folyamatban van az új épületrész telekkönyvezése.

Dési EMKE ház – nemsokára folyamatba kerül az újonnan bejegyzett .....helyi civil szervezet részére az épület hosszutávú koncessziója.

Szilágysomlyói EMKE ház – koncesszióval a Szilágy Megyei EMKE részére.

Bákói csángó központ: a Moldvai Csángó Magyarok Szövetségének székhelye, az idén jár le a 8 évre kötött koncesszió, amit meg fogunk hosszabbítani.

Pusztinai Magyar Ház – jelenleg egy éves használattal koncesszionáltuk a csíkszeredai székhelyű Pusztinai Házért Egyesületnek, ő az épületfenntartó a Miniszterelnöki Hivatal pénzalapjaiból.

Színészlakások: Kolozsváron 4 drb, Nagyváradon 1 drb, Szatmárnémetiben 1 drb haszonélvezetre vannak kiadva, adói rendezettek.

Az idén pályázati úton tovább tudtuk *bővíteni infrastruktúránkat*, például a Romániai Magyar Dalosszövetséggel közösen a Györkös Mányi Albert Emlékházba székekek, valamint egy modern fénymásolót szereztünk be. A Szabédi László Emlékházat pályázati alapokból háztartási berendezésekkel (jégszekrény, pórszívó, mikro-melegítő, függöny, stb) láttuk el.

Az EMKE Országos Elnökségének használatában egyetlen gépkocsi van, egy 2002-ben vásárolt Renault Megan.

Munkatársak

A hátunk mögött hagyott esztendőben az elnöki munkakör betöltésén kívül, az EMKE Országos Elnökségének *fizetési alkalmazottja* volt: Dr. Bartha Katalin Ágnes, Kós Katalin és Ácsa Zsolt. *Állandó bedolgozói munkakörben* tevékenykedett Farkas Welman Endre (2008. augusztus 31-ig), Katona Réka könyvelő, 2009. május 31-ig pedig Petres László (Domokos Géza hagyaték feldolgozása). Részleges munkákra többször alkalmaztunk *civil szerződéssel* bedolgozókat. Igen szép számban segítettek munkánkat *önkéntesek*: Both Zsuzsa, Szabó Kinga, Dáné Melinda, Vincze László, Venczel Attila, László Miklós, Sipos László, Váradi Miklós, Kovács Eszter, Demeter András, Demeter Zsuzsanna.

EMKE vezetősége

Dávid Gyula – tiszteletbeli elnök

Országos Elnökség:

Dáné Tibor Kálmán – elnök

Matekovits Mária (Arad, Bánság), Muzsnay Árpád (Szatmárnémeti, Partium), Dr. Ábrám Zoltán (Marosvásárhely, Közép-Erdély), Kiss Jenő (Sepsiszentgyörgy, Székelyföld) régiós alelnökök

Szép Gyula társadalomszervező alelnök

Dr. Kötő József főtanácsos

Házy Bakó Eszter (Brassó), Guttman Mihály (Kolozsvár), Beder Tibor (Csíkszereda), Dr. Széman Péter (Szilágysomlyó) elnökségi tagok